

EU VE SVĚTOVÉ EKONOMICE

Prosinec 2018

EU A HOSPODÁŘSTVÍ

- Největší "domácí" trh ve světě
  - Největší vývozce a dovozce
- EU je významnou světovou obchodní silou
- Jednotný trh s 28 členskými státy
- Pokud jde o zboží a služby, které produkuje (HDP), EU je před Spojenými státy.
- Liberálnější „dovnitř“
- Pro EU je otevřenost trhu zdrojem síly
- Globalizace hraje důležitou roli

PROČ POTŘEBUJEME OBCHODNÍ POLITIKU?

- Dva hlavní důvody:
  - 1) EU je hlavní světový hráč
  - 2) globalizace mění mezinárodní prostředí
- EU chce být úspěšná v celosvětovém měřítku
- Obchod se zbytkem světa se v letech 1999 až 2010 zdvojnásobil
- Základem jednotného trhu jsou obecné zásady - volný pohyb zboží, služeb, lidí a kapitálu ("čtyři svobody")

EU JAKO GLOBÁLNÍ AKTÉR

- V roce 2007 představovala EU 30 % světového HDP
- V roce 2010 to bylo pouze 25,8 % světového HDP
- V současné době poměrně malý růst

- Roční míra růstu v EU dosáhla v průměru 1,72 % od roku 1996 do roku 2017,
- Nejvyšší + 4,60 % ve druhém čtvrtletí roku 2000
- V prvním čtvrtletí 2009 EU dosáhla rekordního poklesu - 5,40 %

EU - OBCHOD

- EU je největším obchodním partnerem pro 59 zemí – Čína má 37 a USA 23.
- S 7% světové populace představuje obchod se zbytkem světa okolo 20% celosvětového vývozu a dovozu.
- Více než 62% celkového obchodu EU se uskutečňuje s ostatními zeměmi EU.
- EU je jedním z největších světových hráčů mezinárodního obchodu vedle USA a Číny.
- V roce 2014 se vývoz zboží EU rovnal 15,0 % celosvětové hodnoty. V roce 2014 - 1. Čína (15,5%), 2. EU 3. USA (12,2%) – X
- USA měly větší podíl světového dovozu (15,9 %), EU (14,8 %), Číny (12,9 %).

GLOBALNÍ SYSTÉM

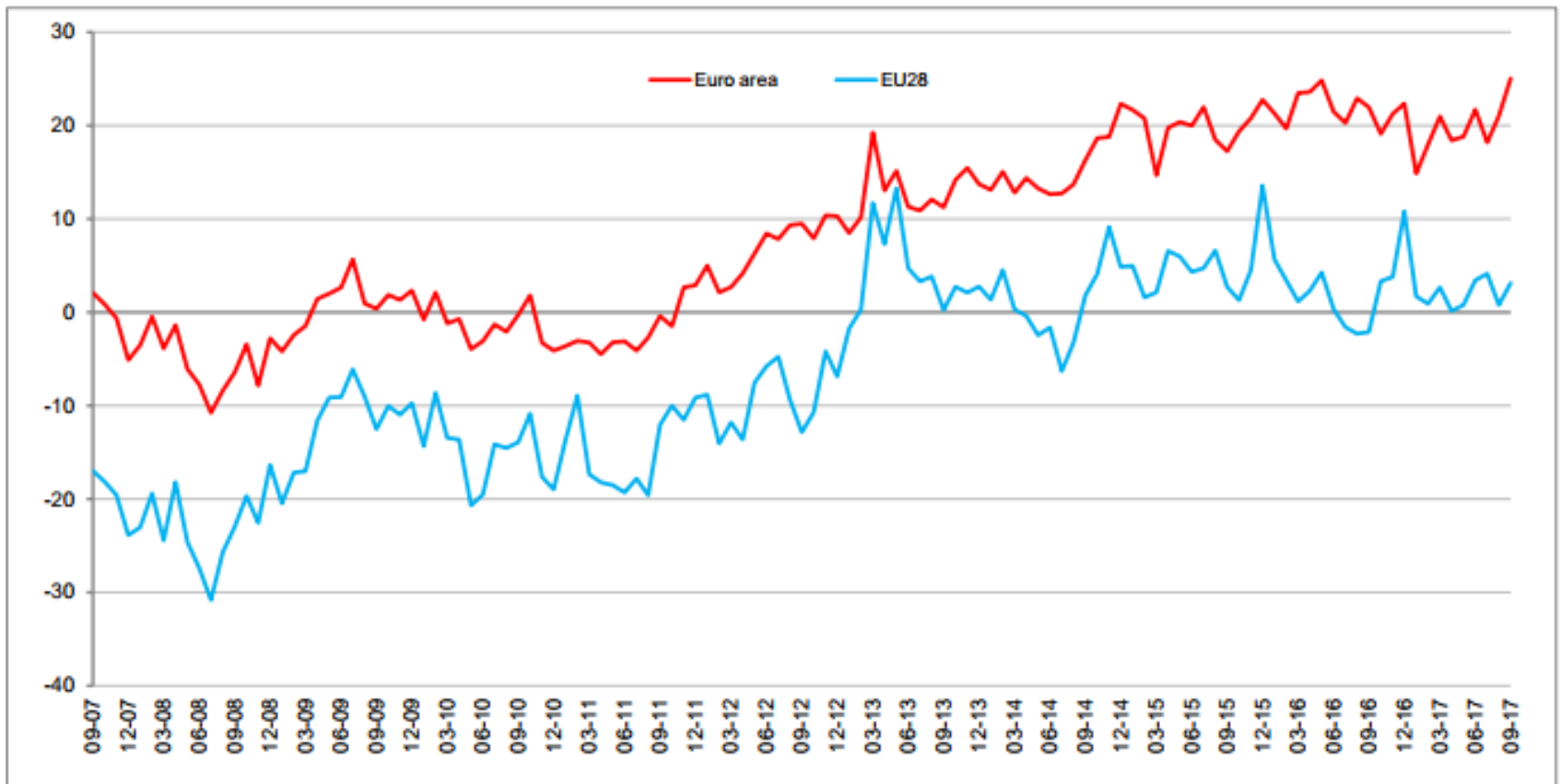
- Světová obchodní organizace (WTO)
  - Pravidla WTO pomáhají při otevření obchodních dohod mezi zeměmi.
  - Obchodní politika EU se provádí výhradně na úrovni EU - Komise jedná jménem EU v rámci pravidel WTO
  - Komise úzce spolupracuje s vnitrostátními vládami a Evropským parlamentem.
  - Cílem obchodní politiky EU je budovat spravedlivé a otevřené území.
  - Hlavním cílem je podpora globálního systému a přizpůsobení se celosvětovým změnám.
-

VOLNÝ TRH

- Otevřený trh podporuje větší hospodářský růst a lepší pracovní místa.
- Liberalizace obchodu vytváří další příležitosti pro inovace a silnější růst produktivity.
- Přínosy volného obchodu:
  - nižší ceny,
  - větší výběr pro spotřebitele,
  - dovážené potraviny, spotřební zboží a komponenty pro výroby se stávají levnějšími.

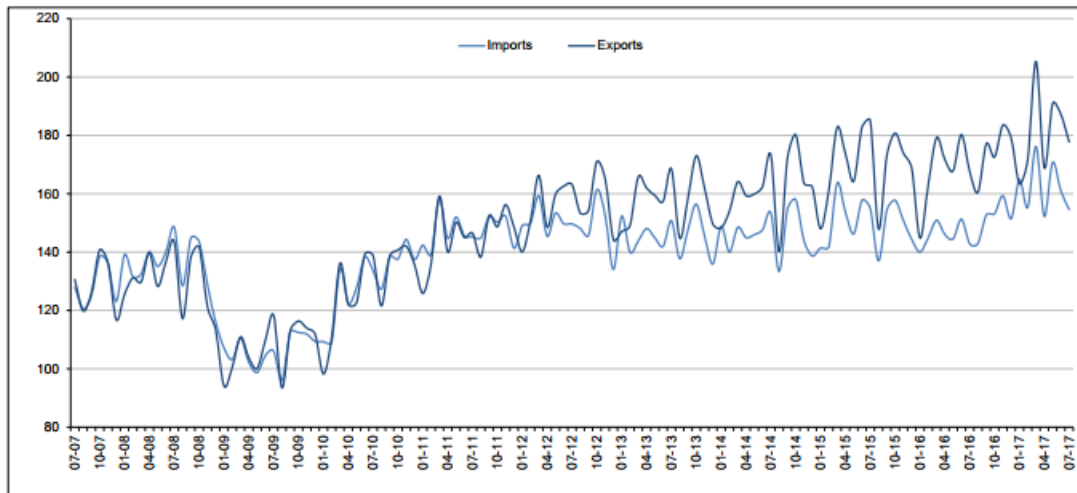

MEZINÁRODNÍ OBCHOD SE ZBOŽÍM, SEZÓNNĚ OČIŠTĚNÝ, V MILIARDÁCH EUR

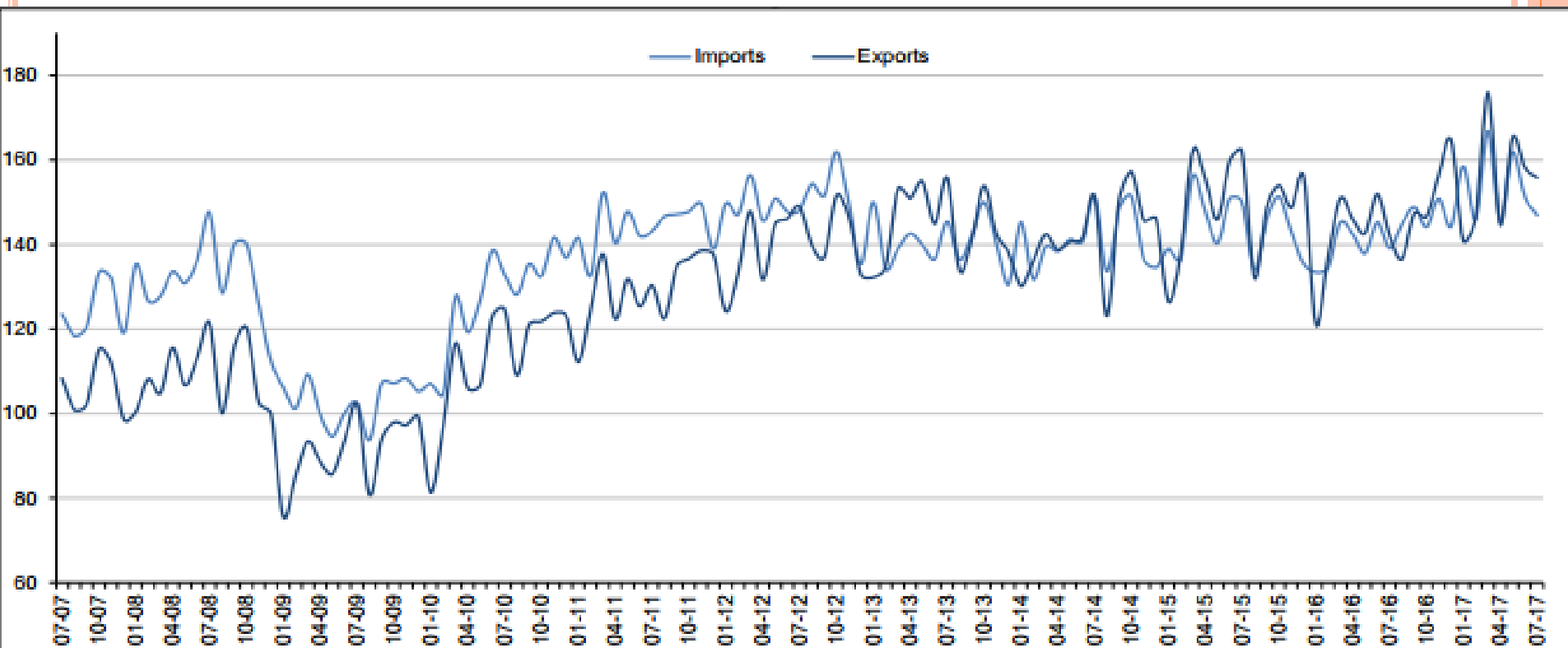

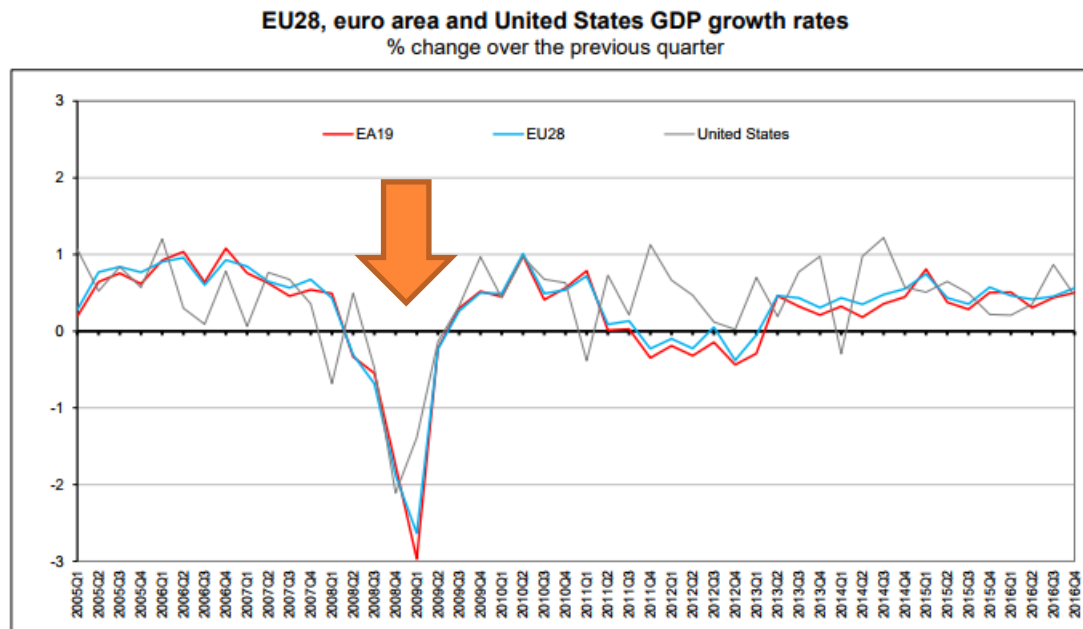
OBCHOD SE ZBOŽÍM V EUROZÓNĚ, IMPORT/EXPORT, V MILIARDÁCH EUR

OBCHOD SE ZBOŽÍM V EU-28, IMPORT/EXPORT, V MILIARDÁCH EUR

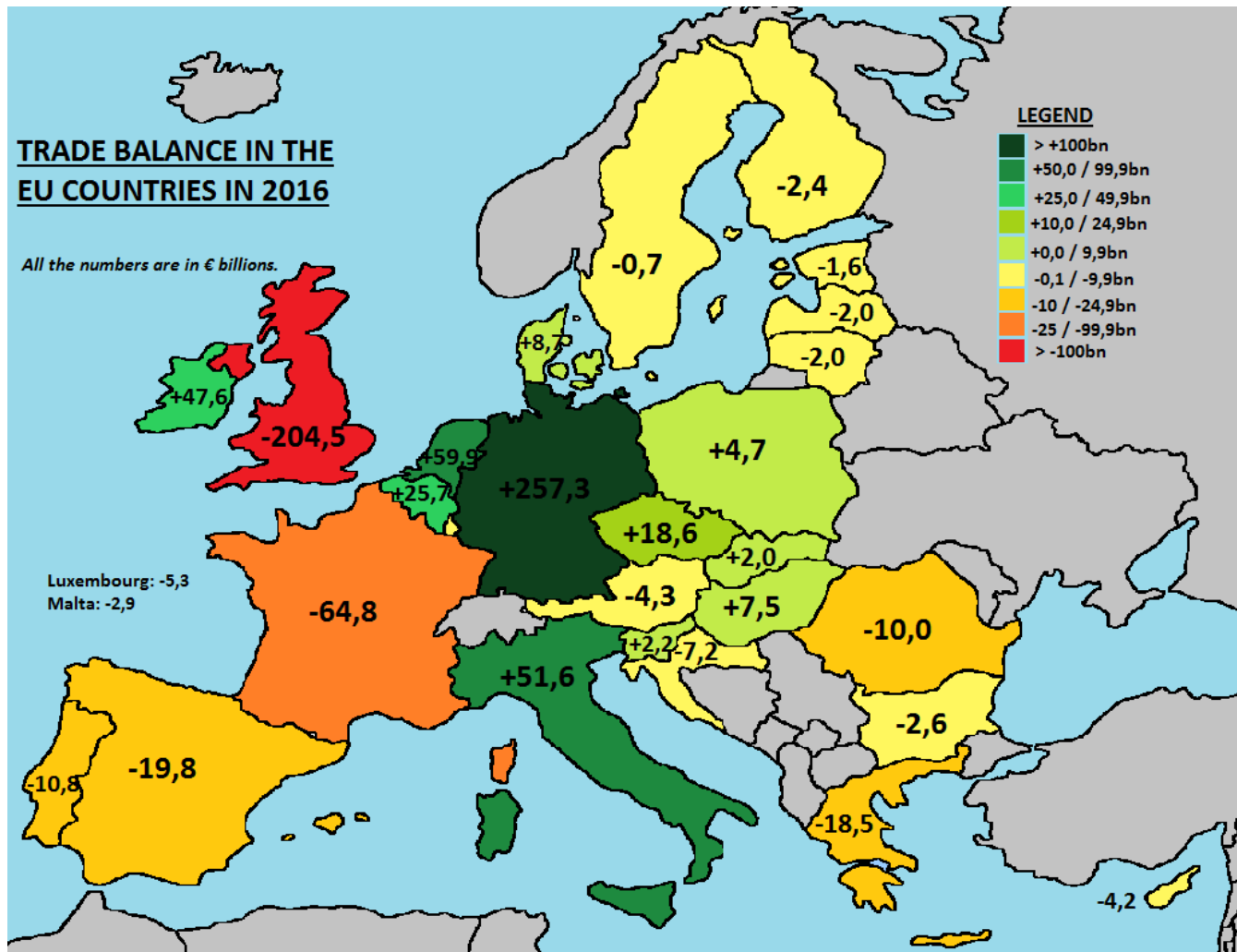

MÍRA RŮSTU HDP - EU A USA

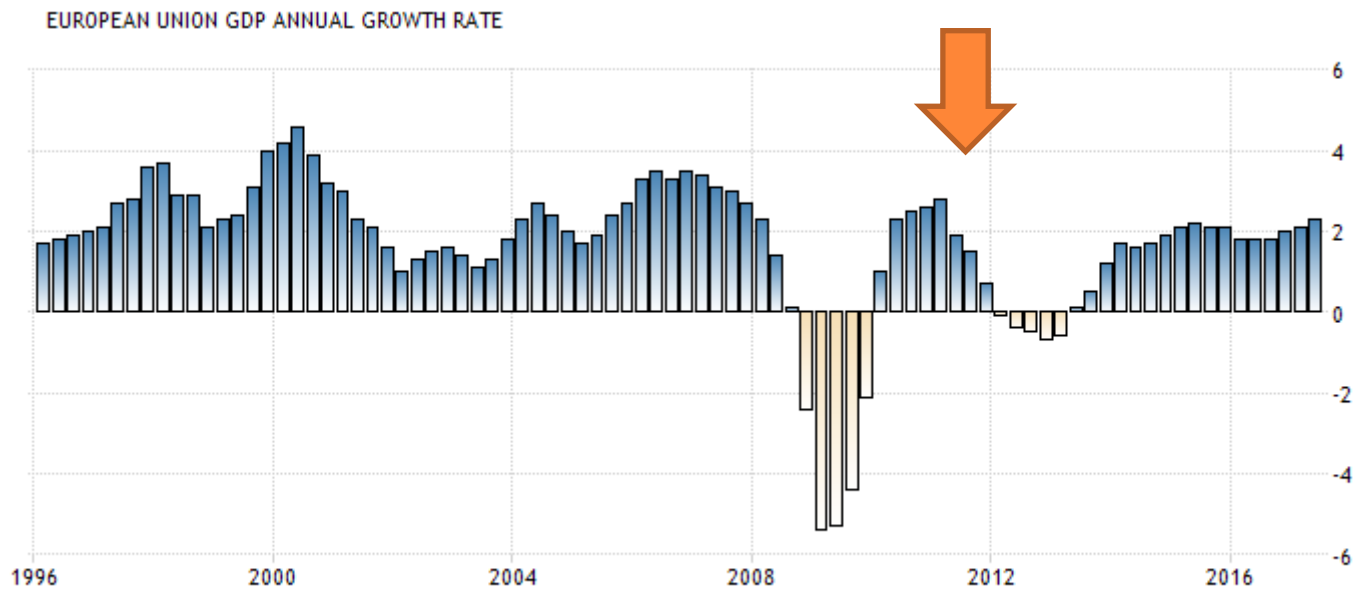

TRADE BALANCE IN THE EU COUNTRIES IN 2016

All the numbers are in € billions.

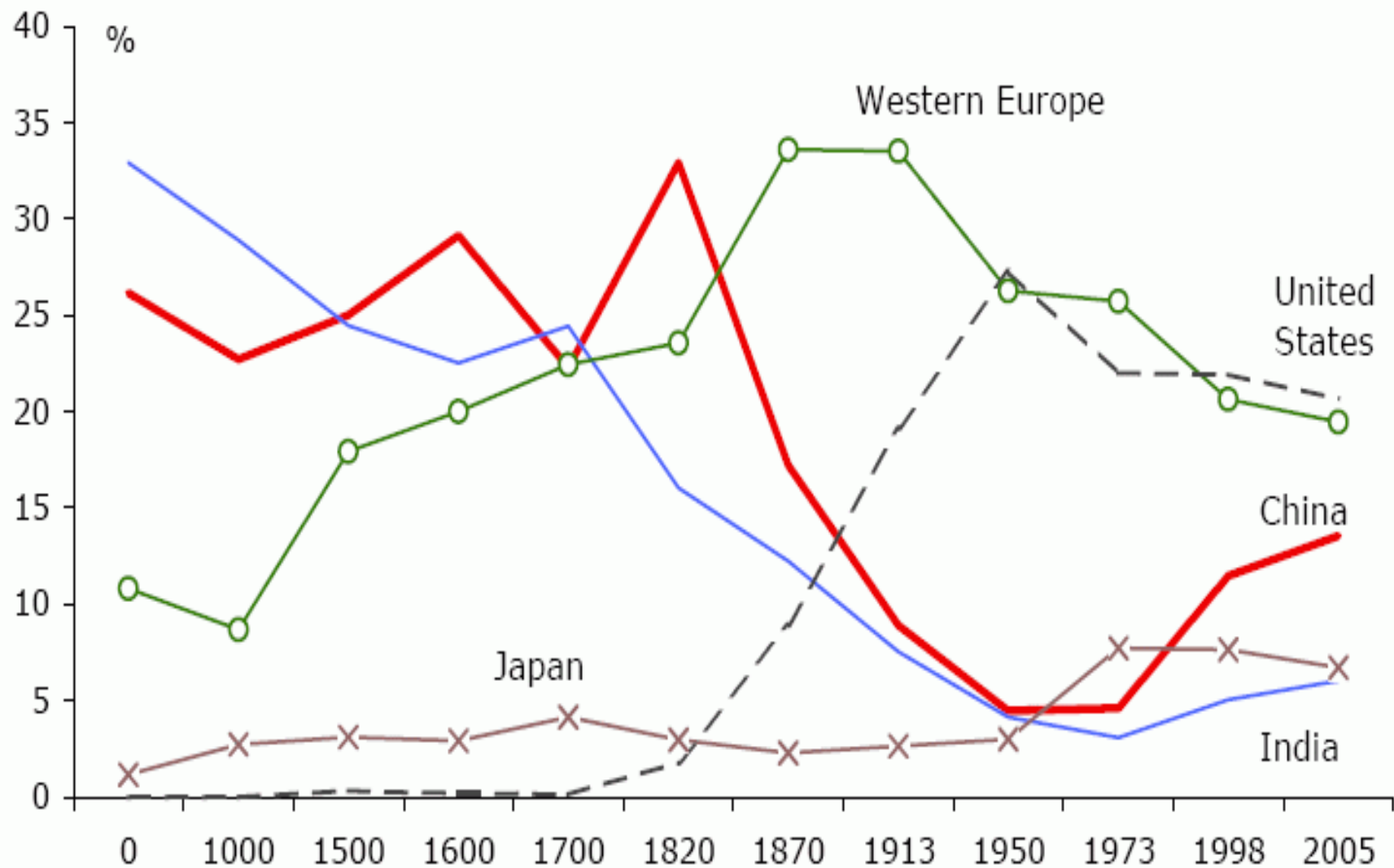
ROČNÍ MÍRA RŮSTU HDP EVROPSKÉ UNIE V LETECH 1996 - 2017

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | EUROSTAT

Chart 1: Major economies' share of global GDP, 0 - 2005

POZICE EU VE SVĚTOVÉ EKONOMICE

- **EU je atraktivní trh.**
- Otevřenost obchodní politiky způsobila, že EU je největším hráčem na globální obchodní scéně
- EU zůstává dobrým regionem, s nímž se obchoduje.
- Více než 70% dovozů vstupuje do EU na nulové nebo snížené tarify.

HLAVNÍ OBCHODNÍ PARTNEŘI 2017

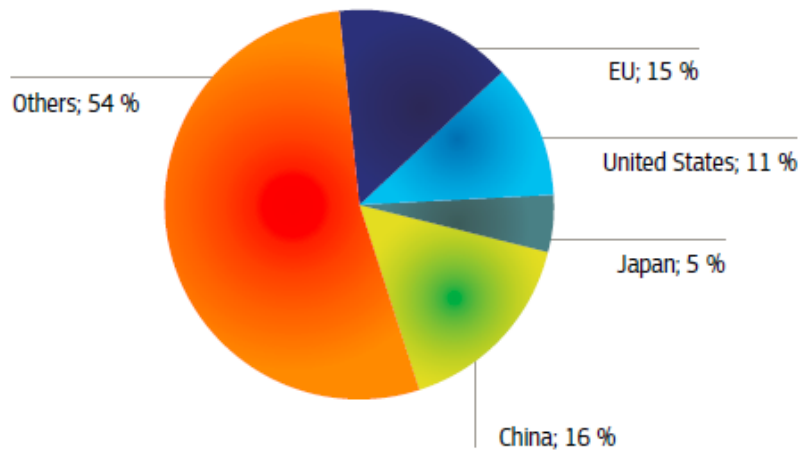
- USA (16,9%) - obrovský přebytek
- Čína (15,3%) - obrovský deficit
- Švýcarsko (7%)
- Rusko (6.2%) - obrovský deficit

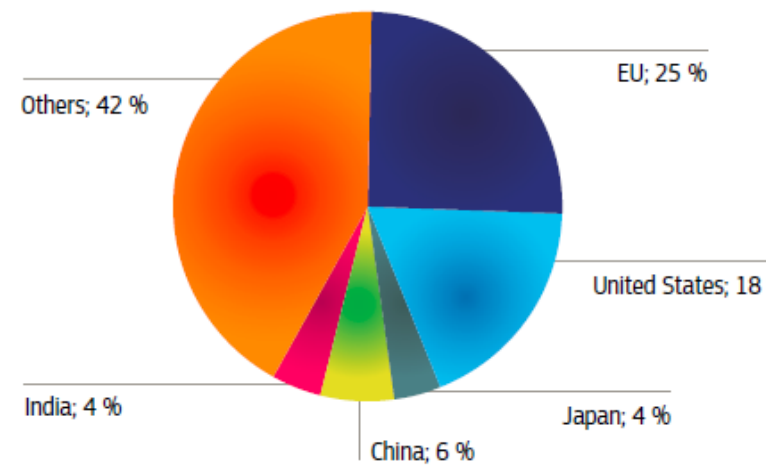

THE MAJOR WORLD TRADING POWERS

% of global exports, goods, 2014

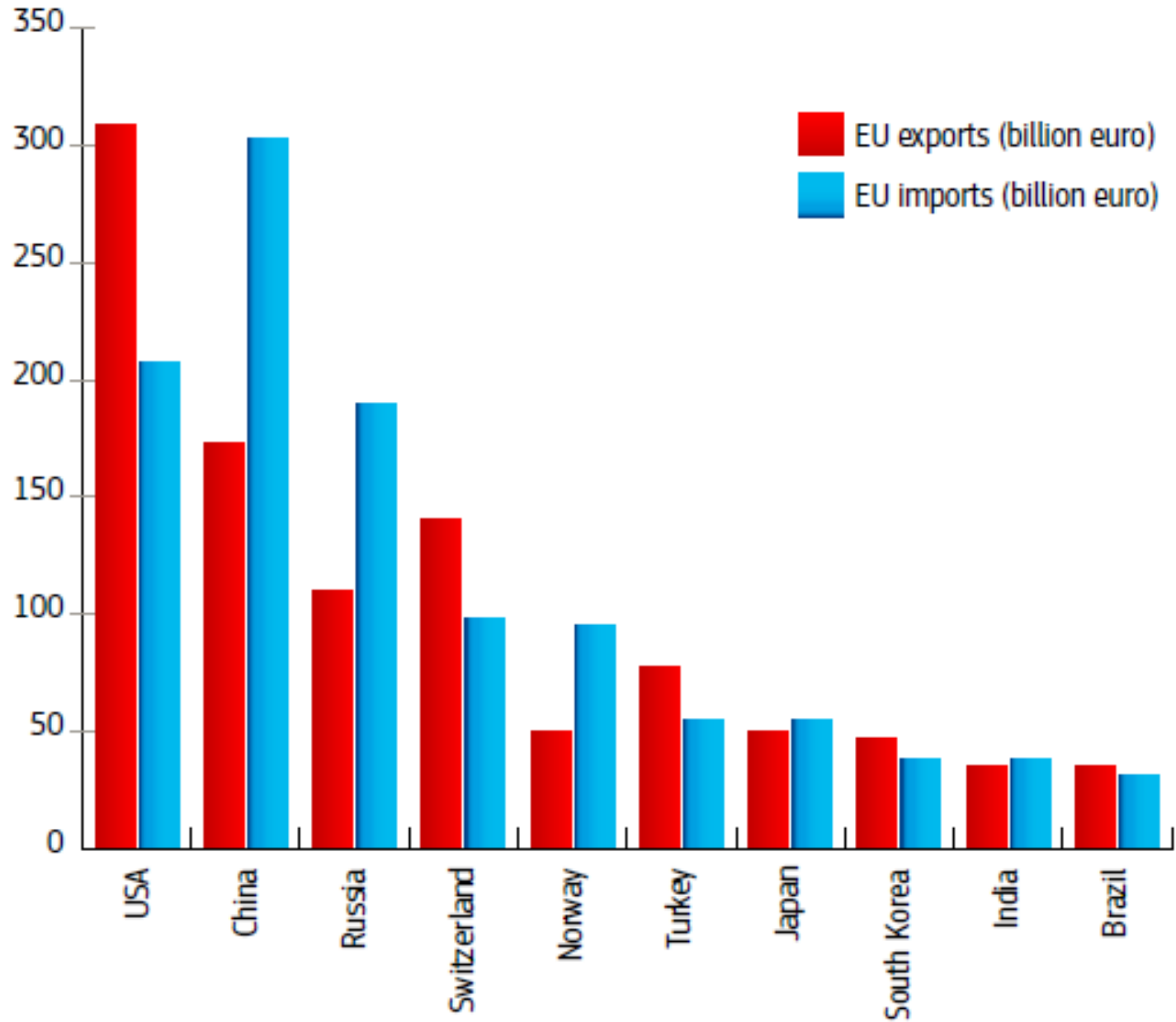
% of global exports, commercial services, 2014

Source: Eurostat and WTO.

THE EU'S BIGGEST TRADE PARTNERS: GOODS

HISTORICKÝ VÝVOJ

- Obchod byl hlavním důvodem pro založení EHS/ES/EU
- Na začátku integrace se obchodní politika dostala mezi výlučné nadnárodní kompetence
- Na počátku ES měla schopnost vyjednávat a prosazovat obchodní vztahy se zbytkem světa
- Problém "nových otázek" od 80. let - sdílené kompetence s národními státy, nové problémy

JAK JE OBCHODNÍ POLITIKA VYTVÁŘENA?

- Evropský parlament rozhoduje společně s Radou o rámci obchodní politiky řádným legislativním postupem
- Komise má legislativní iniciativu
  - Parlament má pravomoc politické iniciativy - může požádat Komisi, aby Radě předložila legislativní návrhy.
- Dohoda musí být dosažena mezi spoluzákonodárci.
- Mezinárodní dohody přijme Rada po schválení Parlamentem

INSTITUCE

- Evropská komise
  - Komise jedná s obchodními partnery jménem EU
- Evropský parlament - Výbor pro mezinárodní obchod
  - Každoroční zasedání parlamentní konference o WTO
- Rada pro zahraniční věci (FAC)
  - Rada pro zahraniční věci odpovídá za vnější činnost EU, která zahrnuje obchod.

- + řádný legislativní postup

OBCHODNÍ POLITIKA EU

- EU řídí obchodní a investiční vztahy se zeměmi mimo EU prostřednictvím obchodní a investiční politiky EU.
- Obchodní politika je výhradní pravomocí EU nikoliv jednotlivé členské státy →
- Exkluzivní pravomoci EU se netýkají pouze obchodu se zbožím, ale také:
  - služeb
  - duševního vlastnictví
  - přímých zahraničních investic
- EU má výlučné pravomoci v některých dalších oblastech důležitých pro obchodní politiku - doprava, pohyb kapitálu atd.

LISABONSKÁ SMLOUVA

- Lisabonská smlouva má významný dopad na obchodní politiku.
- Tři změny se přímo týkají obchodní politiky:
  - 1) EP jako spoluzákonodárce s Radou
  - 2) LS výslovně uvádí, že "přímé zahraniční investice" tvoří součást společné obchodní politiky EU.
  - 3) Hlasování kvalifikovanou většinou pro všechny aspekty obchodní politiky
    - Výjimky - závazky týkající se kulturních a audiovizuálních služeb; závazky týkající se sociálních, vzdělávacích nebo zdravotních služeb; a pokud je pro přijetí vnitřních pravidel - jednomyslnost.

POLICY-MAKING – VE ZKRATCE

○ 4 etapy:

- 1) Návrh mandátu pro vyjednávání
- 2) Výběr vyjednávačů
- 3) Ratifikace smlouvy (po vyjednávání)
- 4) Provádění a prosazování dohody

OBCHODNÍ POLITIKA

- EU je odpovědná za obchodní politiku svých členských zemí a jedná v jejich prospěch.
- Členské země (vlády) nemohou jednat o bilaterálních dohodách s partnery mimo EU.
- Obchodní dohody jsou hlavním nástrojem v rámci vnější činnosti
- Cíle dohod o volném obchodu:
  - Otevřít nové trhy pro zboží a služby
  - Růst ochrany a příležitostí pro investice
  - Zjednodušení obchodování prostřednictvím snížení cel a byrokracie
  - Stanovení společných technických a hygienických norem
  - Větší jistota díky jasným pravidlům
  - Podpora udržitelného rozvoje prostřednictvím dialogu o sociálních a environmentálních otázkách.

INSTRUMENTY OBCHODNÍ POLITIKY

- Defenzivní - proti nekalým praktikám z jiných zemí
  - Antidumpingová opatření
  - Antisubvenční opatření
  - Záruky
- Proaktivní nástroje - Regulace obchodních překážek

OBCHODNÍ DOHODY

- Tři hlavní typy dohod:
- **1) Celní unie**
  - odstraňují cla v bilaterálním obchodě
  - stanovují společný celní sazebník pro zahraniční dovozce.
- **2) Dohody o přidružení, stabilizační dohody, (hluboké a komplexní) dohody o volném obchodu a dohody o hospodářském partnerství**
  - Odstraňují nebo snižují celní sazby v rámci dvoustranného obchodu.
- **3) Dohody o partnerství a spolupráci**
  - poskytují obecný rámec pro dvoustranné hospodářské vztahy
  - ponechávají celní sazebníky

TRADE FOR ALL – STRATEGIE EU

- Obchod pro všechny - nová obchodní a investiční strategie (říjen 2015)
- Nová strategie, která má zvýšit účinnost obchodních dohod a vytvořit více příležitostí - podpora pracovních míst v EU
- Zaměřuje se na malé a střední podniky
- 3 pilíře: účinnost, transparentnost a hodnoty
- Cíle:
  - Klade důraz na dokončení velkých probíhajících projektů, například jednání WTO v Dohá, TTIP, dohody o volném obchodu mezi EU a Japonskem a dohody o investicích mezi EU a Čínou.
  - Otevírá cestu novým jednáním (mimo jiné o dohodách o volném obchodu s Austrálií, Novým Zélandem, Filipínami a Indonésií) a plánuje prohlubování vztahů EU s africkými partnery. .
  - Je třeba aktualizovat současné dohody o volném obchodu s Mexikem a Chile a celní unii s Tureckem.

CETA

- Komplexní hospodářská a obchodní dohoda (CETA) je novou obchodní dohodou mezi EU a Kanadou.
- CETA má za cíl propojit Kanadu a EU, usnadnit export zboží a služeb
- Dne 21. září 2017 vstoupila CETA prozatímně v platnost - většina dohody nyní platí
- Problematické Valonsko, Rumuni a Bulhaři podmiňovali vízy
- <https://www.youtube.com/watch?v=xbKOvxIYpDc&t=38>
S

TiSA

- Dohoda o obchodu se službami (TiSA) je obchodní dohodou, která projednávána 23 členy WTO - včetně EU. Zúčastněné země tvoří 70% světového obchodu se službami.
- TiSA je dohoda o liberalizaci obchodu se službami
- TiSA se zaměřuje na otevírání trhů a zlepšování pravidel v oblasti licencí, finančních služeb, telekomunikací, elektronického obchodu, námořní dopravy a profesionálů, kteří se dočasně stěhují do zahraničí a poskytují služby.
- Otevřeno ostatním členům WTO
- Rozhovory začaly formálně v březnu 2013.
  - 22 kol v Ženevě
  - Žádná lhůta pro ukončení rozhovorů.

WORLD TRADE ORGANIZATION

WTO

- Světová obchodní organizace (WTO) je jediná celosvětová mezinárodní organizace zabývající se pravidly obchodu mezi národy.
- Cílem je pomoci výrobcům zboží a služeb, vývozcům a dovozcům podnikat.
- WTO je řízena členskými státy.
- Umístění: Ženeva, Švýcarsko
- Založeno: 1. ledna 1995 - dříve GATT (Všeobecná dohoda o clech a obchodu) Vytvořeno: Uruguayské kolo jednání (1986-94)
- Členství: 164 zemí
- Funkce: Správa obchodních dohod WTO, fórum pro obchodní jednání, řešení obchodních sporů, monitorování národních obchodních politik, technická pomoc a školení pro rozvojové země, spolupráce s dalšími mezinárodními organizacemi

EU A LIBERALIZACE

- EU jako "šampión multilateralismu,,
- "Vše kromě zbraní" - preferenční přístup k 48 nejméně rozvinutým zemím
  - poskytuje úplný bezcelní a bezkvótový přístup na jednotný trh EU pro všechny produkty (kromě zbraní).
- CAP jako stále velký problém - velmi těžké vyřešit

SPORY PŘED WTO

- Řešení obchodních sporů je jednou z hlavních činností WTO.
- Spor se objevuje tehdy, když se členská vláda domnívá, že další členská vláda porušuje dohodu nebo závazky WTO
- Od roku 1995 přes 500 sporů
- EU často žalobce a žalovaný
- https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm

BANÁNOVÉ VÁLKY

- Unie chtěla ochránit malé pěstitele v bývalých koloniích v Africe a Karabiku.
- 2012 - Zástupci EU a deseti latinskoamerických zemí (Brazílie, Kolumbie, Costa Rica, Ekvádor, Guatemala, Honduras, Mexiko, Nikaragua, Panama, Venezuela) podepsali dohodu, která ukončila dvě dekády trvajících spor o výši dovozních cel EU na banány.

G20

- 20 hlavních ekonomik na světě
- Od roku 2009 nahrazuje skupinu G8 jako hlavní ekonomickou radu důležitých ekonomik
- 19 zemí plus EU
- EU je jediným nestátním účastníkem mezi nejvýkonnějšími ekonomikami světa.
- EU častěji nechává své členy mluvit, raději koordinuje pozice a zastupuje zájmy zemí v bloku, které nemají místo
- Různící se pohledy EU, USA, Čína

